

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇALIŞMA DEFTERİ

FELSEFE 10

Ünite

FELSEFE İLE DÜŞÜNME

Konu

- DÜŞÜNME VE AKIL YÜRÜTMEDE DİLİN ÖNEMİ
- FELSEFİ SORU OLUŞTURMA
- FELSEFİ BİR GÖRÜŞÜ VEYA ARGÜMANI SORGULAMA

OGM
MATERYAL

2.
SAYI

<http://ogmmateryal.eba.gov.tr>

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma defterinde öğretim süreçleri içerisinde kazandığınız bilgi ve becerileri kullanmanıza olanak tanıyacak çeşitli düzeylerde ve yapılarda etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinliklerle hem okulda işlemiş olduğunuz konuları tekrar etme hem de akademik gelişiminizi izleme imkânı bulacaksınız. Bu amaçla hazırlanan çalışma defterinde yer alan etkinlikler, bilişsel alan basamaklarını içerecek şekilde yapılandırılmıştır.

Çalışma defterinde boşluk doldurma, eşleştirme, çoktan seçmeli, açık uçlu, kısa cevaplı madde tipi etkinliklerinin yanı sıra bil-bul-çöz, kelime avı ve sudoku gibi içeriklerle keyifli vakit geçirmenizi sağlayan etkinlikler de yer almaktadır. Ayrıca "Hatırlıyor muyum?" bölümüyle akademik açıdan öz değerlendirmenizi yapabilecek ve eksik olduğunuz konuları karekodlar aracılığıyla tekrar etme fırsatı bulacaksınız.

Alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış olan bu çalışma defteri ile akademik gelişiminize katkı sunmayı amaçlamaktayız. Bu çalışmanın eğitim hayatınızda olumlu yansımalarını görmek dileğiyle...

Hatırlıyor muyum?

Aşağıdaki bilgileri hatırlayıp hatırlamadığınızı ilgili bölüme işaretleyiniz. Puan durumunuza göre aşağıdaki karekodları okutarak konu eksiklerinizi tamamlayınız.

1

İnsanların duygu ve düşüncelerini anlatmak ve iletişim kurmak amacıyla kullandıkları semboller bütününe dil adı verilir. Dil, insanın dış dünyaya açılan penceresidir. Olaylar, nesnelere ve yaşantılar dil ile kendini ortaya çıkartır. Dil sayesinde insanlar nesne ve olaylara ad vererek onları kavramlaştırır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

2

Kavram, nesnelere zihindeki tasarımıdır. Terim ise bu tasarımların tek bir sözcükle dilde ifade edilmesidir. Örneğin masa kavramı için bütün masa nesnelere hakkındaki bildiklerimiz tek bir sözcükle ifade edilir. Bu kavramı her kullandığımızda onun zihnimizdeki tasarımı canlanır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

3

Dil ve düşünce arasında etkileşim vardır. Düşünülen şeyler dille birlikte yeniden biçimlenip anlam kazanır. Böylece yeni kavramlar ve onlara bağlı anlamlar oluşur. Dil bizlere böyle bir zenginlik olanağı sunar.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

4

Filozoflar, dili doğru kullanmaya daima dikkat ederler. Çünkü düşüncelerinde tutarsızlık ya da anlam bozukluğu olması durumunda bu düşünceler kolayca çürütülebilir. Filozoflar, düşüncelerini açıklarken kavramlar yetersiz kalırsa yeni kavramlar da üretebilirler.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

5

Felsefenin dil ile ilgilenen alt dalına dil felsefesi denir. Dil felsefesinin en önemli filozoflarından L. Wittgenstein "Dilimin sınırları dünyanın sınırlarıdır." ve "Üzerinde konuşamadığımız şeyler hakkında susmamız gerek." sözleriyle dilin olanakları ve sınırlarının önemine değinmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Hatırlıyor muyum?

6

Her alanda olduğu gibi günlük yaşantımızda da açık ve anlaşılır bir dil kullanmak düşüncelerimizi doğru ifade etmek için çok önemlidir. Düşüncelerimizi akıl yürütmelerle ifade ederiz. Eğer akıl yürütmelerde kullanılan önermelerdeki kavramlar yanlış ise ulaşılan sonuç da hatalı olacaktır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

7

Karşılıklı konuşmada kullanılan sözcüklere ya da terimlere farklı anlamlar yüklenmesi anlaşmayı olanaksız kılar. Aynı kavramlara, ayrı anlamlar yükleyen insanlar birbirleriyle konuşsalar bile anlaşma sağlanamayabilir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

8

Kişinin bir kavramı anladığı şeklin, kavramın ortaklaşa kabul edilen anlamından önemli derecede farklılık göstermesi durumuna "kavram yanlışlığı" denir. Örneğin; "Bu davranışın etik değil" cümlesindeki etik sözcüğü yanlış kullanılmıştır. Çünkü etik, ahlak üzerine yapılan felsefedir. Felsefenin bir disiplini. Onun yerine "Bu davranışın hiç ahlaki olmadığı" demek doğrudur.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

9

Felsefe soruları çoğunlukla varlık, bilgi ve değer gibi alanlara aittir. Yöneldiği konunun ayrıntılarına inmeyi sağlayan özelliktedir. Farklı zamanlarda tekrarlanırsa da hiç eskimez ve cevapları sürekli çoğalır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

10

Felsefi sorular, günlük ihtiyaçların dışındadır, kalıcıdır, dil ile ortaya konulur. Yanıtı düşünce ve dilden geçer. Refleksif düşünmenin ürünüdür. Öze ilişkindir. İdeal olanı anlamaya yöneliktir. Genel niteliktedir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

11

İyi nedir?, Özgürlük nedir?, Özgür irade var mıdır?, Kavram nedir?, Dil nedir?, İnsan nedir?, Yaşamın anlamı nedir?, Varlığın mahiyeti nedir?, Ben kimim?, İdeal devlet düzeni mümkün müdür?, Birey- devlet ilişkisi nasıldır?, Bilginin sınırları var mıdır?, İnanç nedir?, Neyi bilebilirim?, İnsan hakları nedir?, Değer nedir?, Güzellik nedir?, Ortak estetik yargılar var mıdır?, Evrensel ahlak yasası var mıdır? gibi sorular felsefi sorulardır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Hatırlıyor muyum?

12

Canlıların ortak özellikleri nedir?, Mars'ta yaşam var mıdır?, Günlük gazeteleri okur musunuz?, Bulmaca çözer misiniz?, Su kaynaklarının tükenmesinin sonuçları nelerdir? Dünyanın dönüş hızı her yerde aynı mıdır?, İsteklerimiz mi ihtiyaçlarımız mı önceliklidir?, Tasarruf nasıl yapılır?, İstanbul güzel bir şehir midir? gibi sorular felsefi soru niteliği taşımaz.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

13

Felsefi metinler, bir iddiayı temellendirme amacı taşırlar. Temellendirilen düşünceler yoluyla okuyucu ikna edilmeye çalışılır. Bu nedenle düşünceler, hem içerik hem biçim açısından sağlam bilgilere, doğru öncüllere ve geçerli akıl yürütme biçimlerine dayanmalıdır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

14

Filozof, görüşlerini argümanlarla destekler. Argümanlar savunulan görüşü desteklemek için sunulan gerekçelerdir. Bu yüzden bir metin okurken ilk önce yazarın görüşü tespit edilmelidir. Verilen argümanlar savunulan görüşü destekliyor mu?, Savunulan görüş ve argümanlar birlikte tutarlı mı?, Argümanlar hangi kavramlarla ortaya konulmuş?, Argümanlar bizi istenilen sonuca ulaştırıyor mu?, Argümanlar kendi içerisinde tutarlı mı?, Verilen argümanlar doğru mudur?, Kavramlar doğru kullanılmış mı? gibi sorularla felsefi metinler ele alınabilir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

15

Bir metne ilişkin sorular sorulması o metni daha kolay anlamayı sağlar. Her metin bir soruya karşılık yazılmıştır. Metin analiz edilirken şu sorulardan hareket edilebilir: "Bu metinde yazar ya da felsefeci beni neye ikna etmeye çalışıyor?", "Yazarın iddiası nedir?", "İddialarını desteklemek için hangi kanıtları veriyor?", "Varmak istediği temel sonuç ne?", "Sonuç ile iddiaları arasındaki bağlantı nedir?"

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

PUAN

0-19

KONUYU TEKRAR ETMELİSİNİZ

PUAN

20-23

ÇALIŞMALISINIZ

PUAN

24-30

ÇOK İYİ

TOPLAM PUANINIZ

1-8
maddelerin
konu özeti

9-12
maddelerin
konu özeti

13-15
maddelerin
konu özeti

Eşleştirme

Verilen kavramları temsil eden harfleri ilgili olduğu 'felsefi soru'nun yanındaki yuvarlağın içine yazınız.

1	İnsan, seçimlerinde bağımsız mıdır?	☐	Devlet	A
2	Refleksiyon nedir?	☐	Ahlak	B
3	Kişi yaptığı davranıştan dolayı ahlaken sorumlu mudur?	☐	Dil	C
4	Sanatta beğeni kişiye göre değişir mi?	☐	Düşünme	Ç
5	Hukuk önünde herkesin eşit olması sağlanabilir mi?	☐	Varlık	D
6	Evrenin var oluş amacı nedir?	☐	Sorumluluk	E
7	En iyi yönetim biçimi nedir?	☐	Gerçeklik	F
8	Neyi bilebiliriz?	☐	Özgürlük	G
9	Düşüncelerimizi bir başkasına aktarmamız mümkün mü?	☐	Adalet	H
10	'Doğru yargı', 'doğru tümce', 'doğru ifade (önerme)'nin anlamı nedir?	☐	Doğruluk	I
11	Gerçeklik göreceli midir?	☐	Bilgi	i
12	Erdemli yaşam mümkün müdür?	☐	Güzellik	J

Aşağıda karışık olarak verilen ifade ve kavramları metinde uygun olan boşluklara yazınız.

Düşünce	Dil	Kavram yanlışlığı	Görüş	Kavram
Bilerek	Soru sormak	Bilimsel soru	Bütün	Felsefi soru
	Kavramsal	İsteyerek	Bazı	

1. Bilgisayar, ağaç, çiçek, taş, ayakkabı vb. sözcükleri duyduğumuzda hepimizin zihninde mutlaka bir şeyler canlanır, işte zihnimizde canlanan bu tasarımlar ..... olarak adlandırılır.
2. Protagoras bilgi, doğruluk ve değerın görelı olduğunu, şeylerin insanlara görüldüğü gibi olduğunu savunur. Bunu "İnsan, her şeyın, var olan şeylerin var olduklarının ve var olmayan şeylerin var olmadıklarının ölçüsüdür." ifadesiyle dile getirir. Bu ifade Protagoras'a ait bir ..... tür.
3. .... kavramlarla anlam kazanır ve insan, dil ile diğer insanlara bunu aktarır. Dil ile ifade edilen fikirler, zihindeki hâliyle değil kavramların birer göstergesi olan somut hâliyle görünür.
4. Bir kavramın neliğine, anlamına yönelik olarak sorulan, kendi başına da anlamlı olabilen, kişinin başkasına değil kendi kendine yönelttiği sorular ..... dur.
5. .... insanın duyu ve düşüncelerini dışa vurmasının yanında mevcut düşüncesinin belirlenmesini ve gelişmesini de sağlar. Düşünülen şey, onun etkisi altında tekrar tekrar biçimlenir.
6. Kavramların yanlış kullanılması, karşılıklı konuşmada kullanılan sözcüklere ya da terimlere farklı anlamlar yüklenmesi anlaşmayı olanaksız kılar. Örneğin; "Türkiye'de birçok göl kuraklık tehlikesi yaşıyor." bu cümlede 'kuraklık' kelimesi yanlış anlamda kullanılmıştır. Kuraklık toprak için kullanılan bir kavramdır. Göl için 'kuruma' kavramını kullanmak daha uygun olur. Bu tip durumlar dilde ..... na sebep olur.
7. Felsefe, filozofun yaptığı ..... bir etkinlik olarak dil ile doğrudan ilişkilidir.
8. 1. Öncül: Kötülük yapan insan en fazla kendine zarar verir.
2. Öncül: Hiç kimse bilerek kendine zarar vermez.
3. Öncül: Kendine zarar vermek bilgisizlikten doğan bir kötülüktür.
O halde hiç kimse ..... kötülük yapmaz.
Argümanın sonuç cümlesini tamamlayınız.
9. "Bazı bitkiler yeşil değildir." ifadesi "..... bitkiler yeşildir." ifadesi ile çelişir.
10. ....; bilme, anlama, bulma, merak giderme, bir ihtiyacı karşılama vb. isteklerin karşılanması için yapılan bilgi edinme eylemidir.

Aşağıda yer alan çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Nermi Uygur'a göre felsefedeki "Nedir" sorusu kavramların anlamını sorar. Bu nedir? dediğimizde şaşmayla karışık bir araştırma isteği açığa çıkmaktadır. Nedir sorusu, doğrudan doğruya anlama yapışıktır. "Nedir", " anlamı nedir?" ile aynı şeydir. Bütün felsefe sorularını bu kalıba dökebiliriz. Örneğin, "İyi nedir?" sorusunu soran, kendisine bir felsefe sorusu sormuşsa, aslında "İyi sözünün anlamı nedir?" sorusunu sormuştur. İşte, felsefe, sorunun konusuna ait kavramların anlamıyla uğraşmaktadır. Her felsefe sorusunda amaç, bir kavramın ya da kavram öbeğinin açıklanmasıdır.

Parçaya göre aşağıdakilerden hangisi felsefe sorularının özelliği değildir?

- A) Bir şeyin ne olduğunu sorar.
- B) Merak ve hayreti içerir.
- C) Sorgulamaya kapalıdır.
- D) İnsanda bir araştırma isteği oluşturur.
- E) Anlama yöneliktir.

2. Heidegger'e göre dil, öncelikle sesler ve sesleri sembolize eden işaretler sistemi değildir. Sesler ve işaretler ancak insan var olduğu için bir dil olabilir. İki insan konuşuyor, birbirlerini anlıyor ve uzunca bir müddet sessiz kalıyor... İşte bu sessizliktir dil; bu sessizlik tüm kelimelerden daha berrak şekilde konuşabilir.

Bu parçada;

- I. Birbirini anlayan insanların sessizliği bile bir konuşma anlamına gelir.
- II. Dil, bir sesler ve işaretler sistemidir.
- III. Dilin en temel işlevi anlama ve anlaşmadır.
- IV. Sesler ve işaretler onlara anlam veren insanların varlığına bağlıdır.

yargılardan hangileri savunulmaktadır?

- A) I, II ve III
- B) I, II, III ve IV
- C) I, II ve IV
- D) I, III ve IV
- E) II, III ve IV

3. Bana öyle geliyor ki, yüce mutluluk, genelde serveti en çok olanların sahip olmadıkları ve bilgelerin servetsiz sahip oldukları içsel bir tatmin ve tam bir zihin hoşnutluğudur. Böylece yüce mutluluk içinde yaşamak, tamamen hoşnut ve tatmin olmuş bir zihne sahip olmaktan başka bir şey değildir. Bundan sonra, bu yüce hoşnutluğu bize verebilecek şeylerin neler olduğunu düşündüğümde iki tür hoşnutluğun olduğunu saptıyorum: Erdem ve bilgelik gibi bizden kaynaklananlar; onur, zenginlik ve sağlık gibi bizden kaynaklanmayanlar. Her birey, "Yöntem Üzerine Konuşma" adlı yapıtımda belirttiğim üç ahlak kuralına dayanan, üç şeyi gözlemlemesi koşuluyla, başka hiçbir şey beklemeden kendi kendinden hoşnut hale gelebilir düşüncesindeyim. Birincisi, yaşamın tüm beklenmedik olayları içinde yapması veya yapmaması gerekeni bilmek için, mümkün olan en iyi biçimde, her zaman kafasından yararlanmaya çalışmasıdır. İkincisi, tutkularının veya özelemlerinin onu yolundan çevirmesine izin vermeyerek, aklın ona öğütlediği her şeyi gerçekleştirmek için kesin ve değişmez bir kararlılığının olmasıdır. Üçüncüsü, akla göre sahip olmadığı tüm mülkleri elde etmenin kendi gücünü aşan bir şey olduğunu göz önüne alması ve bu şekilde onları hiç istememeye kendini alıştırmasıdır; çünkü hoşnut olmamızı, istek, özlem veya pişmanlığın dışında hiçbir şey önleyemez, ama her zaman aklın bize emrettiği şeyi yaparsak, pişmanlık duyacak hiçbir konumuz olmayacaktır.

Descartes 'a ait bu metinden aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Yüce mutluluğa tatmin olmuş bir zihin ile ulaşılabilir.
- B) Yaşamdaki olaylara karşı ne yapıp ne yapmamamız gerektiğine aklımızı kullanarak ulaşabiliriz.
- C) Tutku ve özelemlerin önüne geçmek için kesin kararlılık içinde olmalıyız.
- D) Bizi aşan şeyleri istememeyi öğrenmeliyiz.
- E) İçsel tatmin genelde serveti çok olan ve zenginliğe sahip olanlarda bulunur.

4. Aşağıdakilerden hangisi dilin özellikleri arasında olamaz?

- A) İnsanın duygu ve düşüncelerini dışa vurmasını sağlar.
- B) Kavramları yanlış kullanmak dilde anlamı değiştirir.
- C) Kavramlaştırma işlevi vardır.
- D) Düşünceleri aktarma aracıdır.
- E) Farklı dili kullanan insanlar farklı düşünce sistemine sahip olur.

5. Eğitim bize doğruya elden geldiği kadar yaklaşma yeteneği sağlar; bunun için bize dürüstlük öğretilmelidir. Benim kastettiğim dürüstlük görüşlerimizi kanıtlara dayanarak oluşturma ve onlara kanıtların öngördüğü ölçüde güvenme alışkanlığıdır. Bu ölçü hiçbir zaman kesinliğe ulaşmaz; bu nedenle, görüşlerimize ters düşen yeni kanıtları kabule her zaman hazır olmalıyız.

Bertrand Russell'ın '*Sorgulayan Denemeler*' adlı eserinden alınan bu parçada vurgulanan düşünceler aşağıdaki yargılardan hangisi ile ters düşer?

- A) Hiçbir görüş sonsuza kadar doğru kabul edilemez.
- B) Dürüstlük, insanın kişisel görüşünü her koşulda savunmasıdır.
- C) Fikirler tersi kanıtlandığında değiştirilebilir.
- D) Ancak temellendirilmiş görüşler belli ölçüde güvenilir kabul edilebilir.
- E) Eğitim, insanların daha güvenilir görüşler oluşturmalarına zemin hazırlar.

6.

I. Öze yöneliktir.

II. Herkes tarafından kabul edilen cevapları vardır.

III. Olgusal olarak kanıtlanabilir niteliktedir.

Verilen öncüllerden hangileri felsefi soruların özellikleridir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

7. "Acısını çıkarmak" deyim olmasa ne kadar da anlamsız bir söz öbeği olurdu. Sanırım bir dili gereği gibi öğrenmek demek o dil ile ilişkili olan toplumun yapısını da bilmek demektir. Biz bazen derdimizi uzun uzun anlatmaktansa atasözleri ya da deyimlerle kısaca anlatmayı tercih edebiliyoruz.

Bu parçadan dil ile ilgili,

I. Kültürü anlamayı gerektirir.

II. İnsanın duygu ve düşünce dünyasını geliştirir.

III. Kişinin acılarını dindirir.

IV. Dünyayı anlamamızı sağlar.

Yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I, II ve III
- E) II, III ve IV

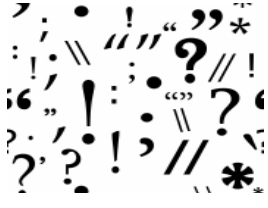
8. Aşağıdakilerden hangisi, bir metni anlamak ve çözümlmek için cevaplanması gereken bir soru değildir?

- A) Metinde savunulan temel görüşler nelerdir?
- B) Metinde geçen kavramlar hangi anlamda kullanılmıştır?
- C) Savunulan görüşler birbiriyle tutarlı mıdır?
- D) Savunulan görüşler nasıl temellendirilmiştir?
- E) Metinde savunulan temel görüş, kendi fikirlerimizle uyuyor mu?

Aşağıda yer alan metni okuyarak soruları cevaplayınız.

KAVRAMLAR ÜZERİNE

İnsanı hayvandan ayırt eden niteliklerin en başında gelenlerinden biri hatta birincisi olan konuşma, ne de olsa kavramlar üzerinde bir ölçüde anlaşmayı gerektirir. İnsan yaşamındaki deneyler bu anlaşmayı sağlayabilir. Çünkü insanlar her konuda ne kadar ayrı biçimde düşünürlerse düşünsünler yine de haz elde etmek ve acıdan kurtulmak için başvurdukları yollar arasında büyük benzerlik vardır. Ağaçların meyvelerinden yararlanmak isteyen insanlardan hemen hepsi ham meyveleri bırakıp olgunları toplayacakları için 'ham' ve 'olgun' kavramları üzerinde kolayca anlaşabilirler. Ancak bu anlaşmanın belli bir derecesinin bulunduğu da bir gerçektir. Birisinin henüz ham saydığı bir meyve bir başkası için olgun olabilir. Yani insanların günlük yaşamdaki ilişkilerinin düzenli yürümesi için kavramlar üzerinde bir ölçüde anlaşma gerekmektedir ve bu ölçüdeki anlaşma bu ilişkiler içinde kendiliğinden gerçekleşmektedir. Fakat kavramlar üzerinde günlük yaşamın hem gerektirdiği hem de sağladığı ölçüdeki anlaşma her zaman yeterli olamaz. Özellikle bilimsel tartışmalarda bu anlaşma kesinliğe doğru yaklaşmadıkça sağlıklı bir sonuç elde edilemez. Kesin anlaşmanın yoluysa tanımlar üzerindedir. Tanımlar bir bilgi alanındaki uzmanların o bilgi alanındaki kavramların çağrıştırmaları gerektiği üzerinde anlaştıkları niteliklerin toplamıdır. Uzmanların üzerinde anlaştıkları bu tanımlar sözlüklere, ansiklopedilere ve o kavramla ilgilenen kimselerin belleklerine işlenerek değişmez bir biçim alır.

Vehbi Hacıkadıroğlu'nun "Kavramlar Üzerine" adlı makalesinden alıntılanmıştır.

1. Bu parçada filozof sizi neye ikna etmeye çalışıyor?

---

2. Filozof hangi iddiasını desteklemek için ne tür kanıtlar sunuyor?

---

3. Filozofun varmak istediği temel sonuç nedir?

---

4. Metinden ne tür felsefi sorular çıkarılabilir?

---

5. Sizce kavramlar ve tanımlar olmasaydı dünya nasıl bir yer olurdu?

---

6. Sizce de günlük ilişkilerde kullanılan kavramların anlamları üzerine belli ölçüde bir uzlaşma sağlanabiliyor mu? Görüşlerinizi filozofun görüşleri ile ilişkilendirerek örneklendiriniz ve temellendiriniz.

Aşağıda yer alan metni okuyarak soruları cevaplayınız.

“KENDİNE YABANCILAŞMAK”

Modern Fransız yazar Albert Camus'nün “Yabancı” başlıklı romanı toplumumuzda benlik bilincinin yitirilmesine dair çarpıcı bir anlatıdır. Başkarakterin ne dünyayla ne kendisinin yaptıkları ne de kendisine yapılanlarla ilişkisi vardır. Yaşadığı görünüşte trajik olaylara rağmen cesaret göstermez yahut çaresizlik hissetmez çünkü kendisine dair herhangi bir farkındalığı yoktur. (...) Roman kendisine tam anlamıyla “yabancı” olan modern insana dair dehşet verici ve çarpıcı bir tablo çizer. Modern toplumda benliğin gücü hissini yitirilmesine dair daha az dramatik örnekler çevremizde mevcuttur. Hatta bu örnekler öylesine sık rastlanıyor ki bunlar genellikle görmezden geliniyor. Örneğin günümüzde radyo programlarının kapanışında sarf edilen tuhaf bir cümle var: “Dinlediğiniz için teşekkürler.” Durup düşündüğünüzde bu deyiş gerçekten son derece hayret verici! Eğlendiren, görünürde değer içeren bir şey veren kişi bunu alan kişiye neden teşekkür etsin ki? (...) Bu durum, verilen hizmete atfedilecek değer yahut değersizliğin tüketici veya alıcının keyfine kaldığı anlamına geliyor. Elbette ki burada radyo spikerlerini eleştirmiyoruz. Bu ifade yalnızca toplumumuzda sıkça rastlanan bir tavrı örneklemek amacıyla kullanıldı. Birçok insan, davranışının değerini davranışın kendisiyle ölçmüyor da bu davranışın nasıl kabul gördüğüyle ölçüyor. Dolayısıyla biz de hayatta bir birey olarak yaşayıp öyle davranmaktansa oyuncu olma eğilimine kapılıyoruz.

Rollo May, “Kendini Arayan İnsan” adlı eserinden alıntılanmıştır.

1. May'ın benlik bilinci üzerine metinde yer alan temel görüşü nedir?

.....

.....

2. Aşağıda verilen diyagramın en üstte yer alan kutusuna metnin temel görüşünü, alttaki kutulara ise temel görüşü desteklemek için başvurulan görüşleri yazınız.

The diagram consists of a central vertical line on the left side. From this line, seven horizontal boxes branch out to the right. The top box is highlighted with a red border, while the others have a dark purple border. This structure is used to organize the main idea and supporting points of the text.

Aşağıda yer alan metni okuyarak soruları cevaplayınız.

CEP TELEFONLARI ve BAZ İSTASYONLARI

1900'lü yıllarda hayatımıza girmeye başlayan mobil haberleşme sistemleri, bilim ve teknolojinin sürekli gelişmesiyle birlikte günümüzde yaşamımızın vazgeçilmezleri arasında ilk sıralarda yerini almıştır. Baz istasyonları cep telefonlarının veri iletişimi için kurulan önemli istasyonlardır. Baz istasyonları yardımıyla, cep telefonlarımızda birçok işimizi kolaylıkla ve hızlı bir şekilde yapabilmekteyiz.

Bununla birlikte kullanmakta olduğumuz cep telefonları ve çevremizde bulunan baz istasyonlarının ortama yaydığı elektromanyetik dalgaların fiziksel, sosyal ve psikolojik açılarından etkileri endişelere yol açabilmektedir.

Yapılan araştırmalar sonucunda aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

A) Kullanım Süresinin Dozuna Bağlı Olarak Cep Telefonu Kullanımının İnsan Sağlığı Üzerinde Etkileri:

1. Konsantrasyon eksikliğine, halsizlik ve baş ağrısına yol açabilir.
2. Uykuda rahatsızlık yaratabilir.
3. Dinlenme halindeki kan basıncında artışa yol açabilir.

B) Baz İstasyonlarının İnsan Sağlığına Etkileri:

1. Baş ağrısı, iştahsızlık, halsizlik, sinir bozukluğu, uykusuzluk, uyku bozukluğu, kulaklarda uğultu ve çınlama, tansiyon bozuklukları gibi şikâyetler gözlenmiştir.
2. İki yanında da baz istasyonu bulunan bir ilköğretim okulundaki öğrencilerde karın ağrısı, baş dönmesi, mide bulantısı, öksürük, gırtlakta kuruluk gibi şikâyetler gözlenmiştir.
3. Evinin iki yanında baz istasyonu bulunan bir kalp hastası daha önceleri kalp pilinin 9 yıl dayandığını, ancak son zamanlarda 6 yılda tükendiğini, pil firmasının kendisini yüksek gerilim hatlarından, baz istasyonlarından uzak durması için uyardığını, ancak çevreye kurulan baz istasyonları nedeniyle sıkıntılar yaşadığını söylemiştir.

Ergün Öğretmen sınıfta, tahtaya yukarıdaki metni yansıtarak öğrencilerinden bu metni okumalarını ister. Ardından öğrencilerine şu soruyu sorar:

Sizce baz istasyonları ile iç içe yaşayarak cep telefonlarını kullanmaya devam etmeli miyiz?

Öğrencilerden Halim'in cevabı şu olmuştur: Baz istasyonları yakınında yaşamak risk oluştursa da cep telefonlarını kullanmaya devam etmeliyiz.

1. Halim'in cevabının gerekçesi ne olabilir?

Öğrencilerden Özge, Halim'e şu soruyu sormuştur: Senin veya sevdiğin birinin sağlığından olmasını nasıl göze alabiliyorsun?

2. Özge'nin bu soruyu sormasının nedeni ne olabilir?

---

3. Ergün Öğretmen sınıfa, cep telefonun verimli bir şekilde kullanılması için baz istasyonlarının olması gerektiğini, kendisinin cep telefonu kullanmak istediğini ancak sağlığını da tehlikeye atmak istemediğini söyler. Ardından şu soruyu sorar: Bunu sağlayabilmek için ne yapılması gerekir? Öğrencilerin verdiği cevaplardan en çok Zeynep'in cevabını temellendirme açısından uygun bulur.

Zeynep'in cevabı aşağıdaki seçeneklerden hangisi olabilir?

A) Baz istasyonları çevremizde olabilir, ancak cep telefonları ile uzun süreli konuşmalar yapmamalıyız.

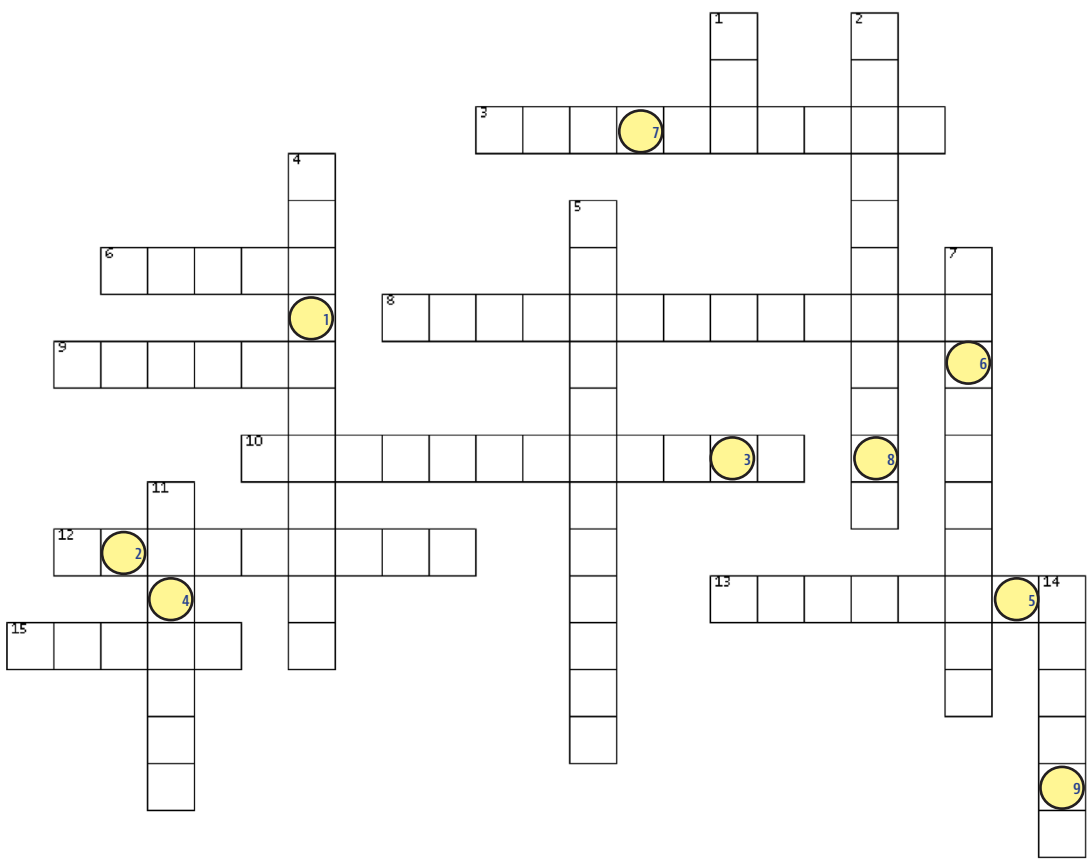
B) Cep telefonunu kullanıyorsanız, baz istasyonlarının yakınında olmasına katlanmalısınız.

C) Baz istasyonları cep telefonlarının kullanım verimini düşürmeyecek şekilde olabildiğince çevremizden uzak yerlere kurulmalı, siz de cep telefonu ile ihtiyacınız dışında uzun süreli konuşmalar yapmamalısınız.

D) Baz istasyonlarının çevremizde olması durumunda belli sürelerde hizmet vermeli, siz de belirtilen zamanlarda cep telefonunuzu kullanmalısınız.

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

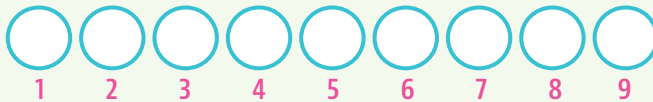
SOLDAN SAĞA

3. Argümanı oluşturan önermelerin kendi içinde veya birbirleriyle olan uygunluğu
6. Akıl yürütmede temele konulan önerme
8. Düşüncenin ya da görüşün dayanaklarını gösterme
9. Bir yargı bildiriminde bulunan cümle
10. Deney ve gözleme dayalı olan, bilimsel yöntem kullanılarak cevaplandırılan sorular
12. Bilme, anlama, bulma, merak giderme gibi isteklerin karşılanması için yapılan bilgi edinme eylemi
13. Bir düşüncenin, yargının, önermenin gerçeğe uygunluğu
15. Kişinin olay, varlık, düşüncelere dair kendine özgü bakış açısı

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Düşünmeye yarayan, insanın duygu düşüncelerini başkalarına iletmeyi sağlayan sembolik dizge
2. Öncül veya öncüllerden sonuca ulaşma
4. Varlık, bilgi, değer gibi alanlara ait konunun ayrıntılarına inmeyi sağlayan sorular
5. Felsefenin dil ile ilgilenen alt dalı
7. Bir ifadenin aynı anda hem doğru hem yanlış olduğunu iddia etmek
11. Sonucu destekleyen öncüllerden oluşan önermeler kümesi
14. Bir nesnenin veya düşüncenin zihindeki soyut ve genel tasarımı

ANAHTAR KELİME

İpuçlarından yararlanarak verilen harflerden doğru kelimeyi bularak kutucukların içine yazınız. Renkli harflerden yola çıkarak anahtar kelimeyi bularak yazınız.

1. Objeye

ENNES

--	--	--	--	--

2. Kavramların dille ifadesi

TEMİRİ

--	--	--	--	--

3. Birine yöneltilen ve karşılık gerektiren söz veya yazı

RSOU

--	--	--	--

4. Varlıkların zihindeki tasarımı

VAMARK

--	--	--	--	--	--

5. Belirli bir dille sesli iletişim kurma

UAMŞKON

--	--	--	--	--	--	--

6. Duyu içeriklerinin algılanması, kavramların anlamlandırılması

ÜÜŞNME

--	--	--	--	--	--	--

7. Tek olma durumu

LKİET

--	--	--	--	--

8. Bilen özne ile bilinen nesne arasında kurulan ilişkiden ortaya çıkan ürün

LİGBİ

--	--	--	--	--

9. Soru sorarak gerçeğe ulaşma çabası

RSMAOGALU

--	--	--	--	--	--	--	--

10. Duygu, düşünce, bilgi ve haber alışverişi

İŞETMİL

--	--	--	--	--	--	--

11. Mânâ

ALANM

--	--	--	--	--

12. Bir nesnel kümesinin tüm üyeleri

EÜMLT

--	--	--	--	--

13. Filozofun akıl yürütmeye dayalı metni

EEFLTİMSENİF

--	--	--	--	--	--	--	--

14. Birbirine karşıt düşünceleri karşılıklı savunma

TIRAŞATM

--	--	--	--	--	--

15. Kavramların yanlış kullanılmasıyla anlamının değişmesi

RAIKYVNILMSAGA

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ANAHTAR CÜMLE

1	2	3	4	5

6	7	8	9	10	11	12	13	14	

					C			
1	15	16	17	18	19	20	21	22

23	24	25	7	26	27	28	29	7	1	7	30

Aşağıda yer alan anahtar kelimeyi, yasak kelimeleri kullanmadan açıklayınız. Kelimeyle ilgili felsefi soru ya da sorular oluşturunuz.

Anahtar Kelime

Kavram

Yasak Kelimeler

- Zihin
- Tasarım
- Nesne

Kelimenin açıklaması

Kelime ile ilgili felsefi soru/sorular

Anahtar Kelime

Akıl Yürütme

Yasak Kelimeler

- Çıkarım
- Öncül
- Sonuç

Kelimenin açıklaması

Kelime ile ilgili felsefi soru/sorular

Anahtar Kelime

Düşünme

Yasak Kelimeler

- Bilinç
- Akıl
- Dil

Kelimenin açıklaması

Kelime ile ilgili felsefi soru/sorular

EŞLEŞTİRME

1. G
2. Ç
3. E
4. J
5. H
6. D
7. A
8. İ
9. C
10. I
11. F
12. B

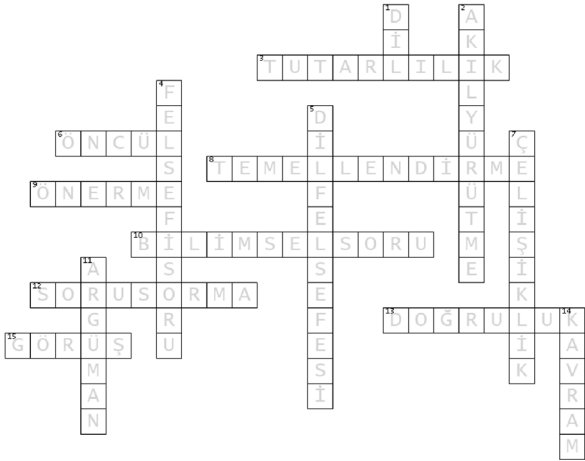
BOŞLUK DOLDURMA

1. Kavram
2. Görüş
3. Düşünce
4. Felsefi soru
5. Dil
6. Kavram yanılgısı
7. Kavramsal
8. Bilerek
9. Bütün
10. Soru sormak

ÇOKTAN SEÇMELİ

1. C
2. D
3. E
4. E
5. B
6. A
7. A
8. E

BİL-BUL-ÇÖZ

Anahtar Kelime: SORGULAMA

KELİME AVI

1. Nesne
2. Terim
3. Soru
4. Kavram
5. Konuşma
6. Düşünme
7. Tekil
8. Bilgi
9. Sorgulama
10. İletişim
11. Anlam
12. Tümel
13. Felsefi metin
14. Tartışma
15. Kavram yanılgısı

Anahtar Cümle: DİLİN SINIRLARI

DÜŞÜNCENİN SINIRLARIDIR

AÇIK UÇLU

1. İnsanların günlük yaşamdaki ilişkilerinin düzenli yürümesi için kavramlar üzerinde belli bir düzeyde anlaşma sağlanması gerekir.
2. 'İnsanların haz elde etmek ve acıdan kurtulmak için başvurdukları yollar arasında büyük benzerlik vardır' iddiasını desteklemek için ağaçların meyveleri için kullanılan 'ham' ve 'olgun' kavramları üzerinde anlaşmalarını örnek bir kanıt olarak sunmaktadır. Ayrıca bilimsel tartışmalarda kavramlar üzerinde kesinliğe yaklaşan bir anlaşma sağlanmamasının sağlıklı sonuçlara yol açmayacağı iddiasına yer veren filozof, "bu amaçla bilimde alanın uzmanları tarafından belirlenen tanımlar kullanılır; hatta bunlar sözlük, ansiklopedi ve belleklere işlenir" diyerek bir kanıt sunmaktadır.
3. Filozofun varmak istediği temel sonuç, kavramların günlük yaşam üzerinde anlaştığımız anlamlarının yeterli olmadığı, bilimsel tartışmalarda kesinliğe yaklaşan bir anlaşma sağlanmasının gerekli olduğudur.
4. Günlük yaşamda kavramlar üzerinde anlaşmak her zaman yeterli midir? şeklinde bir felsefi soru sorulabilir.
5. İnsan ilişkileri ve bilimsel tartışmalar için zorunlu olduğu parçada da belirtilmiş olup, sizden kavram ve tanımların olmadığı bir dünya tahayyül etmeniz istenmektedir. Böyle bir dünyada medeniyet, bilim, teknik, kültür vs. gibi insanlığın birikimi olan şeylerden mahrum kalınacağını fark etmeniz beklenmektedir.
6. Eğer uzlaşma sağlandığını düşünüyorsanız buna günlük hayattan örnekler vermeniz; uzlaşma sağlanmadığını düşünüyorsanız bunu gerekçelendirerek örneklendirmeniz beklenmektedir. Örneğin "ahlak" konusunda iki farklı görüş için şöyle denebilir: 1)"ahlak" kavramı herkes için aynı şeyi ifade eder; bu sayede aynı toplumda birçok insan uyum içinde bir arada yaşayabilir 2)"ahlak" kavramının ne olduğu konusunda uzlaşma olsaydı, kimse bile bile ahlaksızlık yapmayacağından, ahlaksızlık yapılmazdı ama insanlar birbirini ahlaksızlıkla itham ediyor. Bunun sebebi ahlak kavramına yüklenen birbirinden farklı anlamlar olmalı...

BECERİ TEMELLİ

1. Modern toplumlarda çoğu insanın benlik bilincini yitirmiş olması yazarın metindeki temel görüşüdür.

2.

Modern toplumlarda çoğu insan benlik bilincini yitirmiştir.

Albert Camus'nün "Yabancı" adlı eserindeki düşünceleri

Sıradan örnekleri göstermesi

Davranışın değeri için başkalarının onayının aranması

Oyuncu olma eğilimine düşüldüğü

Verilen hizmete atfedilecek değer yahut değersizliğin tüketici veya alıcının keyfine kalması

GÖRÜŞ VE ARGÜMAN SORGULAMA

1. "Bilim ve teknolojinin nimetlerinden yararlanmalı, çağın gereklerine ayak uydurmalıyız. İletişim ve günlük yaşamımızın kolaylaşması için bu bir zorunluluk. Hayatın hızlı akışının gerisinde kalmamalıyız." gibi gerekçeler sunulabilir.
2. Tahtadaki metinde geçen cep telefonu ve baz istasyonlarının insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini yazması bir neden olarak gösterilebilir.
3. C seçeneği soruya uygun temellendirilmiş görüşlerden oluşmaktadır.

Etkileşimli Kitaplar

Beceri Temelli Kitaplar

Soru Bankası

Mobil Soru Bankası

Dinamik Uygulamalar

3B Modeller

YKS Kampı

TRT EBA TV Lise

OGM
MATERYAL

<http://ogmmateryal.eba.gov.tr>